

3. Podnikové činnosti

Podnik je uspořádaným útvarům lidí, který má za úkol zhodnotit vložený kapitál. Každý podnik má svůj cíl, kterého chce dosáhnout za určité období. K tomu musí provádět řadu navzájem propojených činností:

- hlavní činnost, pro kterou byl založen
- činnosti, při kterých zajišťuje potřebné výrobní činitele (zásobování, investiční, personální)
- činnosti zajišťující odbyt výrobků či služeb (odbyt a marketing)
- společné činnosti financování, řízení a zajišťování informací

Podnik není uzavřený celek, má vztahy ke svému okolí (trhu, obyvatelstvu, státu)

Hlavní činnost

Činnost podniku, pro kterou je podnik zřízen a všechny ostatní činnosti provádí jen proto, aby zabezpečil tuto hlavní činnost. Prostřednictvím hlavní činnosti získává podnik prodejem svých výkonů tržby, které zabezpečují krytí nákladů a tvorbu zisku. Rozlišujeme podniky:

- výrobní
- obchodní
- služeb – poskytuje služby osobní, poskytované lidem (zdravotnictví, masáže, kosmetika) nebo věcné (opravy, mytí aut)

Výrobní činnost podniku

Základem je výrobní proces (výroba) – proces, při kterém jsou vytvářeny za spoluúčasti všech výrobních faktorů nové hodnoty

Výroba by měla splňovat dva základní cíle:

- kvantitativní – vyrobit konkrétní výrobek v určitém množství
- kvalitativní – cílem je produktivita a hospodárnost

Fáze výroby:

- přípravná fáze – připravuje se materiál pro další fáze výroby
- samotná výroba – z připraveného materiálu se vyrábí konkrétní součástka nebo jiná část výrobku
- dokončující fáze – vytváří se konečná podoba výrobku

Členění výrob:

podle výrobního programu- výrobní program je souhrn výrobků, na který se zaměřuje výrobní činnost

- základní výroba – zaměřuje se na výrobky, které představují hlavní výrobní program
- doplňková výroba – produkuje výrobky, které nejsou hlavním výrobním programem, má zabezpečit lepší využití výrobních kapacit a surovin
- přidružená výroba – produkuje výrobky, které nepatří do příslušného oboru

podle vztahu k výrobnímu procesu

- *hlavní výroba – zhotovení základního výrobku*
- *pomocná výroba – zhotovení výrobků potřebných k zabezpečení chodu hlavní výroby*
- *vedlejší výroba – zabezpečuje podniku různé druhy energií potřebných pro hlavní a pomocnou výrobu*

podle stupně mechanizace

- ruční – práci vykonává člověk
- mechanizovaná – práci vykonává stroj, který řídí člověk
- automatická – práci vykonává stroj bez zásahu člověka
- přírodními procesy - kvašení, schnutí, zrání, nedají se urychlit

podle počtu vyráběných výrobků jednoho druhu

- kusová – jeden nebo několik kusů určitého druhu a velká rozmanitost vyráběných druhů, výrobní náklady a ceny jsou vysoké, zaměstnanci vysoce kvalifikovaní
- sériová – větší množství výrobků jednoho druhu a menší množství vyráběných druhů, náklady i ceny jsou nižší, zaměstnanci s nižší kvalifikací (obsluha strojů)
- hromadná – velké množství jednoho druhu výrobku, náklady i ceny nízké, využívá i zaměstnance bez kvalifikace

Stupně rozpracovanosti výroby:

- materiál - zásoby pro výrobu - suroviny, barvy, čisticí prostředky, pohonné hmoty...
- nedokončená výroba - materiál je vydán do výroby, kde začne být zpracováván. Postupně se nachází v různých stupních rozpracovanosti, ovšem ještě ho nemůžeme nazvat polotovarem ani hotovým výrobkem (nastříhané a rozeřité šaty, nakynuté těsto)
- polotovary - ukončením určitého technologického postupu může vzniknout polotovar - produkt, který bude ve výrobě dále zpracováván, ovšem za určitých podmínek už může být prodán jinému zpracovateli (např. odlitek)
- hotové výrobky - výrobek vlastní produkce určený k prodeji (hotové šaty, upečená rohlík, soustruh).

Výrobní kapacita

Maximální dosažitelný objem produkce z daného množství výrobních faktorů - výrobní kapacita výrobní jednotky je výsledek jejího výkonu a doby, po kterou je v činnosti – využitelný časový fond

Výrobní kapacita závisí na:

- technické úrovni strojů a zařízení
- době činnosti strojů a zařízení
- organizaci práce a výroby
- kvalifikaci pracovních sil
- použitých surovinách

Obchodní činnost podniku

Provádějí ji obchodní podniky, tedy podniky, jejichž hlavní činností je nákup a prodej zboží, nakoupí a v nezměněné podobě prodává dál

Členění obchodních podniků:

podle územního zaměření – vnitřní (uvnitř jednoho státu) a zahraniční (mezi státy)

podle ekonomického určení zboží - obchod se spotřebními statky (zboží, které je určeno ke spotřebě obyvatel) a obchod s kapitálovými statky (zboží, které je určeno k další výrobě)

podle toho jakou funkci v oběhu zboží plní – velkoobchod (kupuje výrobky za účelem prodeje maloobchodu nebo jiným organizacím) a maloobchod (prodejem zboží a poskytování služeb konečnému spotřebiteli)